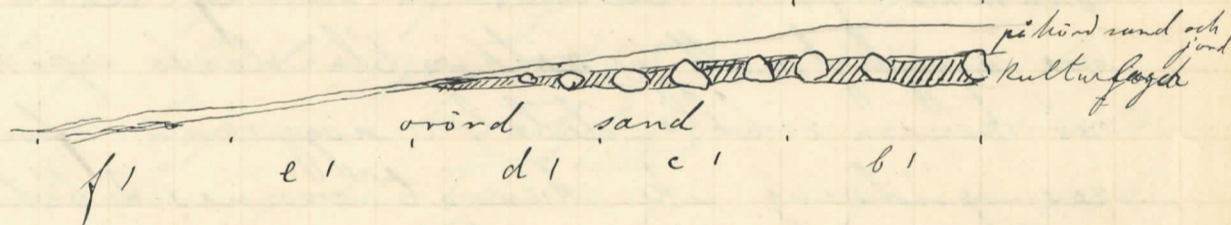

St. Marie socken.

Gräfnings på Virusmäki backe år 1914.

Den 13 juni 1914 anlände till Nationalmuseet från assessorerna J. M. Tallgren i St. Marie en sändning fornsaker från vikingatiden. De utgjordes af silver- och bronsmycken, emaljpärlor, fragment af en knifslida af brons, 1 byzantinsk och 1 anglosaxiskt silfvermynt, 1 nitnagel m. m. (H. M. 6645: 1-16) och hade hittats af arbetare, som voro upptagna med att sänka ^{den branta} landsvägen från St. Marie till Åbo ^{på den sträckan af 50-70 m,} där den med en brant stigning leder upp till Virusmäki by. Då under gräfningsarbetena den norra hälften af landsvägssträckan redan hade blifvit fördjupad, medan trafiken fortgick på den södra hälften, ^{hade} stötte arbetarna invid en förut otydlig stor jordfast sten nästan mitt på landsvägen och 8,30 m SO om den östra knuten af torparen A. Tåhtis norr om landsvägen liggande boningshus ^{först hittat} på några silfvermycken samt därom underrättat assessorerna Tallgren. Denna lät sälla den invid fyndstället uppgräfa jorden, hvarvid ytterligare några föremål blefvo hittade, samt underrättade museet om fyndet. Då jag vid tillfället, stadd på min sedvanliga gräfningsresa, befann mig i det närbelägna St. Bertils, erhöll jag uppdraget att undersöka fyndstället. Vid min ankomst till stället (den 13 juni), höll arbetarna ännu på med gräfnings- och sprängningsarbeten på den fördjupade norra hälften af landsvägssträckan. Jag var därför ännu i tillfälle att taga en fotografi af fyndstället, samt att undersöka från hvilket den stora jordfasta stenen redan blifvit aflägsnad,

öfre ändan (rutorna b1 och den nägränsande delen af c1) hade det uppnått en afsevärd tjocklek - ända till 50 cm - och skyddat det därunder liggande kulturlaget från förhistorisk tid. Där själfva sluttningen börjar (rutorna c1, d1) aftog lagrets mäktighet hastigt, så att den var helt ~~helt~~ obetydlig vid östra gränsen af d1 - regnatättmet och vindarna hade icke tillåtit en anhopning af den förhörla sanden - , men under landsvägsjorden var det gamla kulturlaget nägorlunda väl bibehållet med undantag dock för den östra ^{delen} af d1, där äfven kulturlagrets mäktighet var i aftagande. Längre ner för sluttningen (rutorna e1, f1, g1) fanns under den tunna landsvägsjorden icke något kulturlager kvar, utan endast örörd sand. Nedanstående schematiska teckning är hädliggör det ofruansagda.

Den del af landsvägssträckan, som det gällde att undersöka, utgjordes således af rutorna b1, c1 och d1. Tyvärr försvärades det av våra gräfningsar i hög grad af landsvägsbygget. Då det var ogörligt att inskränka den stora trafiken till halva landsvägsbredden en längre tid än som behöfdes för att sänka den återstående hälften till samma nivå som den redan färdiga, blef det jag tvungen att påskynda mina arbeten så mycket som möjligt och att hålla nägorlunda jämna steg med landsvägsarbetarna. Dessutom nödvizna brädsken har själfffullt haft en ogymsam inverkan på gräfningsarna. Tiden medger icke att noggrant fixera på kartan hvarje

äfvän mindre betydande föremål såsom klinknaglar och spikar och att alltid göra så noggranna observationer, som skulle hafva varit nödvändigt.

Gräfningsarna börjades vid rutan e 1, där dock, såsom redan har framhållits, under lands icke något kulturlager påträffades under landsvägsjorden. Dock blottades i rutans närmast d 1 belägna del en stensättning af mindre stenar, som ströckte sig till d 1 och under hvilken fanns ett tunt lager svart mull. I midten och den västra delen af d 1 lägo stora stenar, bland hvilka några voro jordfasta. Sådana stenar förekommo äfvän i de följande rutorna c 1 och ~~d 1~~^{b 1}. De lägo inbäddade i ett lager svart mull af ända till 40 cm mäktighet. I detta lager hittades en stor mängd spikar och klinknaglar, hvilka - åtminstone de icke nämnda - härstamma från båtar. Då det af redan anförda skäl var omöjligt att inseta alla dessa spikar på kartan, så har en i alla detaljer noggrann öfversikt öfver deras spridning icke kunnat vinnas. I betraktande däraf att de förekommo talrikast och höptals kring de stora stenarna och att på ingen af dem förrostade trärest kunde upptäckas, kan det icke betviflas att de båtar, till hvilka dessa klinknaglar och spikar hafva hört, ha blifvit brända. Mellan de nära hvarandra liggande stora stenarna hade för öfrigt icke hela båtar kunnat uppställas. För antagandet att båtarna blifvit brända telar äfvän den omständligheten att några bland de i deras närhet funna fornserna uppvisa spår af eldens inverkan och att flerstädes, in synnerhet i rutan b 1, kol, sot och aska antäffades i större kvantiteter. Däremot måste det väcka förvåning att inom hela det underiökta

området trots sällning af den uppräpfda och genomletade jorden ingenstädes brända ben blefso hittade, medan den af Tallgren undersökta delen af grafvältet i alla fall hade innehållit mindre kvantiteter af dem. Genom bisten på brända ben skiljer sig brandgrafvältet på Virusmäki - ty att här verkligen funnits brandgrafvar torde icke kunna betviflas - från flertalet andra finska grafvält. De nys beskrifna lämningarna af brända bästgrafvar voro dock icke de enda grafvar, som funnos på den af mig undersökta delen af backen. På några ställen, vid punkterna 6 och 7 i rutorna d 1 och c 1 samt nära 16 i rutan c 1, hittades nämligen ^{förbrända} nästan helt och hållet förmultnade rester af ^{man-}niskoskelett. Vid 6 ^{hittades} ~~vor~~ de bägge lårbenen, som tycktes ligga i riktningen SW - NO, så att likets hufvud skulle hafva legat i SW. Vid 7 voro rester af lårbenen och skenbenen i behåll. Detta lik hade legat med hufvudet i NW. I samma väderströk synes det tredje liket, det vid 16, att döma af resterna af lårbenen, hafva legat. Dessa skelettdelar lägo ytligt, tätt under det påtorrade landsvägsjordlaget, och härjode sannolikt från begrafningar, som äro ^{något} senare än brandgrafvarna. Antagligen hade det jordlager, som täckte dem, ursprungligen varit högre, men blifvit sänkt vid byggandet af landsvägen. En del af de funna smyckena torde kunna hänföras till dessa skelettgrafvar. Med Detta gäller främst det hälskoformiga spännet 6659:33, som hittades vid punkt 11 helt nära skelettdelarna vid 7 och på samma nivå som dessa. Däremot blir det icke alltid möjligt att afjora,

hvilka af de många smycken och andra föremål,
som hittades i närheten af detta ^{och det} andra skelettet
i rutorna d 1 och c 1 eller mellan punkterna 4, 7, 5, 8,
9 (N. N. 6659: 21-32, 52-61), höra till de obrända
eller de brända liken, i synnerhet emedan flera
af dessa föremål först blefvo hittade vid sällning
af den uppräpade jorden.

På gränsen mellan rutorna c 1 och b 1 antreffades
en med kugtnäpvestera stenar och svart sotig
jord utfylld trattformig grop af ca 1,25 m diame-
ter och ca 0,50 m djup. Stenarna voro skörbrända
och sotiga på den neråt vända sidan. Mellan de
högre upp liggande stenarna hittades några klink-
naglar. Många andra klinknaglar lägo inbäddade
i kulturljorden i gropens närhet. Likaså fun-
nos där skörbrändas mindre stenar samt sam-
linger af sot och kol. Helsingfors i december 1914

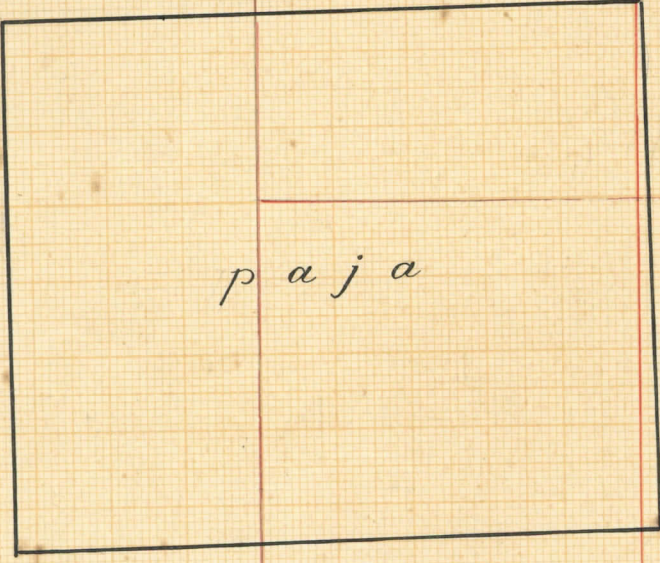
Alfred Hackman.

a.

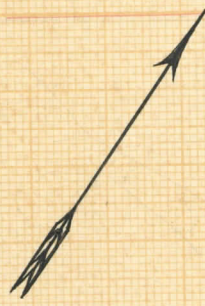
b.

c.

4.

3.

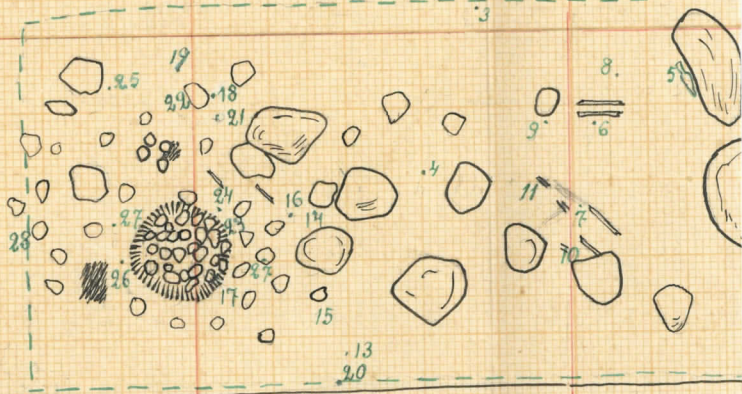

2.

V a l t a m a a n t i e

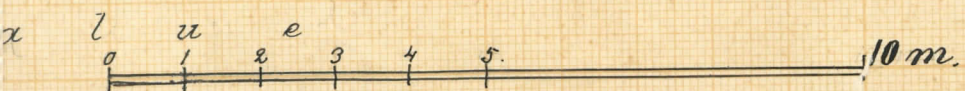
← Turkuun

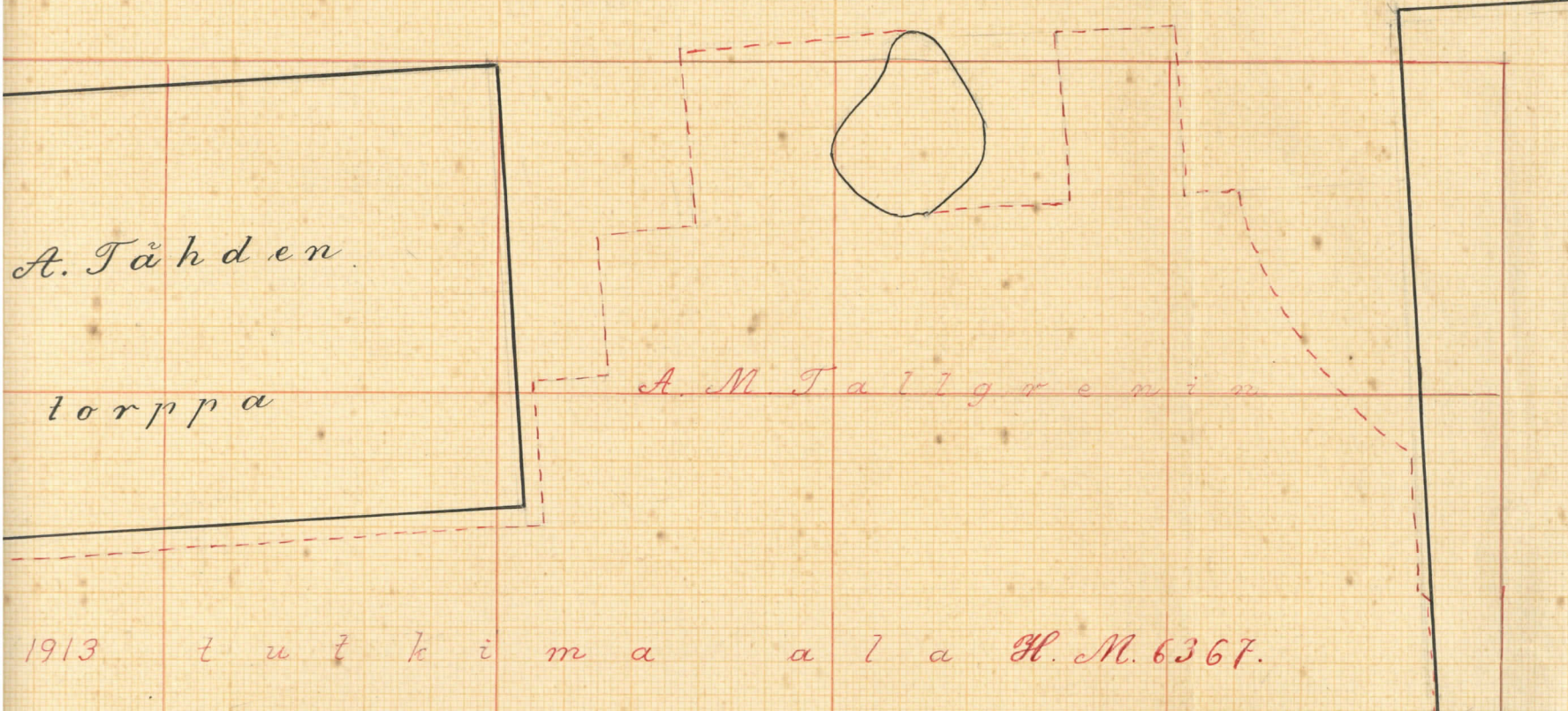
1.

5 e p ä n

R a t a m e s t a r i H e i n

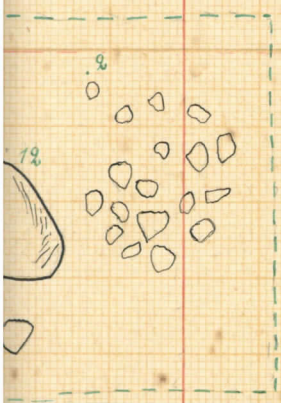
1913 tutkimus ala H. M. 6367.

* hopeaesineiden
löytöpaikka
H. M. 6645.

Maarian

kirkolle →

osen

uutarha

Wirusmäen kalmisto
Maarian pitäjässä.

--- vihertiäisellä viivalla on
v. 1914 tutkittu ala rajoitettu.

A. Hackman 1914.

St. Marie socken.

N. M. 6659.

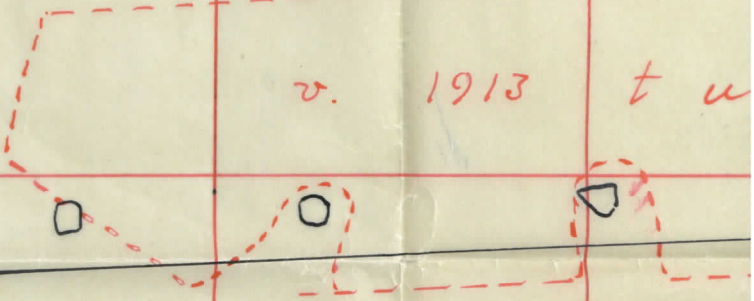
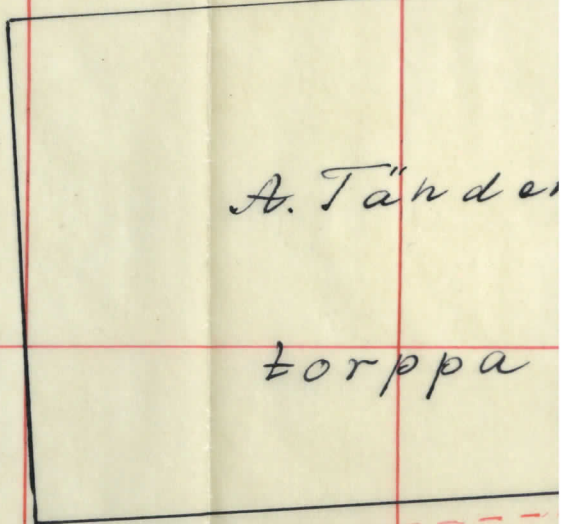
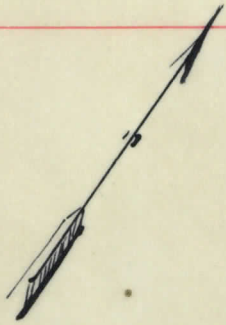
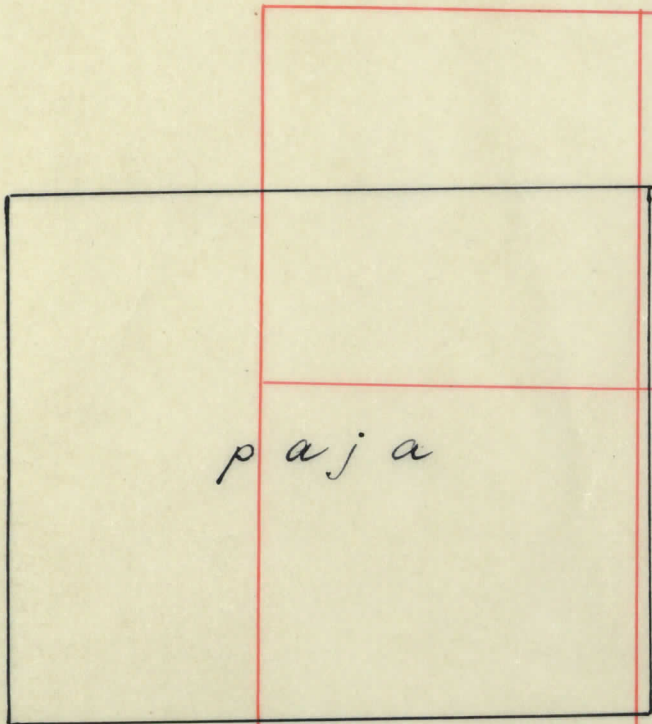
1. Landsvägen i Wirusmäki by. Vid den uppstående pinnen mitt på bilden har fyndet 6645: 1-16 anträffats. Till höger A. Tähtis bostadshus, till vänster, bakom staketet Heinonens Krögård. Bilden är tagen från NO mot SW.

2. Gropen i området 61, c1. Bilden är tagen från S mot N.

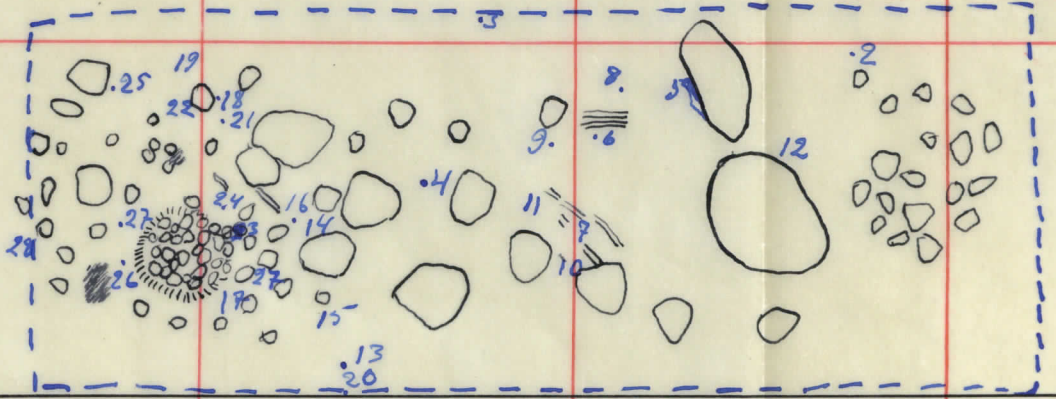
A. Hakman 1914.

a b c d

Valtamaantie

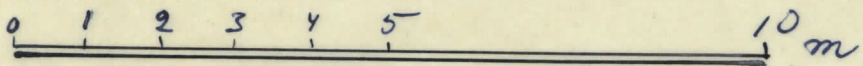
← Turkuun

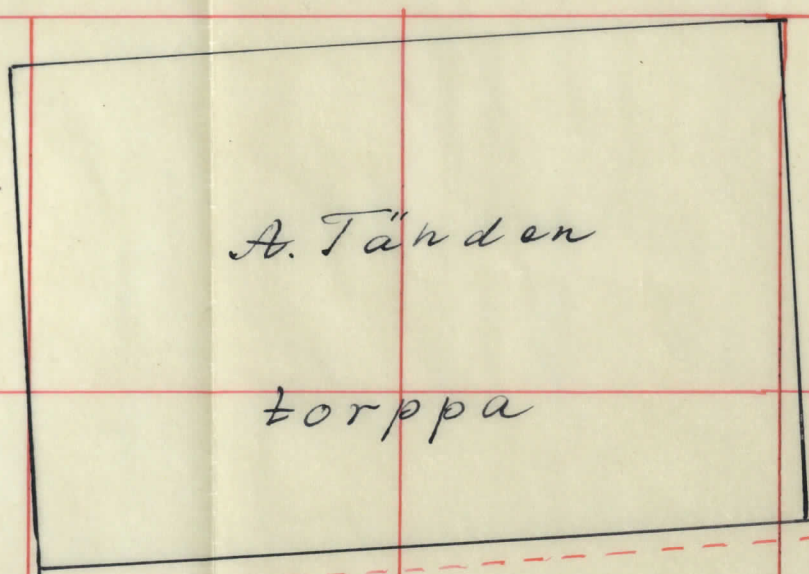
Ratamestari Heinosen

Sepän alue

puuta

d e f g h

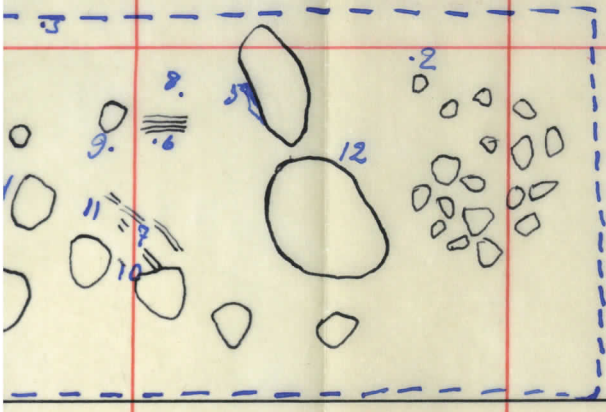
A. M. Tallgrenin

v. 1913 tutkimus ala H.M. 6367

x hopeaesineiden löytöpaikka H.M. 6645.

Maarian

kirjolle →

Heinosen

puutarha

x kaak. kivitystä ja mahan molska

Wirusmäen kalmisto Maarian pitäjässä

---sinisellä viivalla on v. 1914 tutkittu ala rajoitettu

A. Hackman 1914.